

Til Kunnskapsdepartementet

13. januar 2017

HØRING

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

NAFO mener at forslaget til ny rammeplan ivaretar sentrale prinsipper fra tidligere rammeplaner på en god måte, både synet på barn og barndom, et helhetlig læringsbegrep og barnehagen som arena for omsorg, lek, læring og danning. Det poengteres i høringsbrevet at rammeplanen skal være oppdatert og forskningsbasert, relevant for dagens barnehagesektor og møte fremtidens behov. For å ivareta dette mener vi at forhold knyttet til kulturelt mangfold, flerspråklighet og barns ulike morsmål må komme tydeligere fram. Det er bredt forskningsmessig belegg for å hevde at et godt utviklet morsmål styrker tilegnelsen av et andrespråk, og at et positivt fokus på flerspråklighet for det enkelte barnet bidrar til å utvikle språklig nysgjerrighet og motivasjon for å lære andrespråket. En anerkjennelse av barns flerspråklighet har betydning for barns helhetlige utvikling og tilgang til barnehagens leke- og læringsmiljø (Sandvik, Gram Garmann og Tkachenko, 2014). Vi mener at disse forholdene bør komme eksplisitt til uttrykk i teksten.

Det er gjort flere større endringer i det nye utkastet til rammeplan. Omfanget er redusert, strukturen er strammet inn, og innholdet framstår med tydeligere føringer på flere områder i forhold til gjeldende plan. NAFO mener at dette stort sett fungerer godt, med tanke på at rammeplanen skal være et styringsredskap og et arbeidsredskap for personalet. Vi støtter departementets syn på at planen fortsatt bør inneholde noe prosatekst. NAFO foreslår noe utfyllende tekst for å tydeliggjøre en del av innholdet. Vi utdyper dette i videre tekst.

Planen inneholder flere gode formuleringer når det gjelder kulturelt og religiøst mangfold, men løfter i liten grad fram flerspråklighet og betydningen av morsmål. Vi ser at *språk* ofte framkommer i teksten i entallsform. Slik vil *språk* lett forstås som det norske språket og utydeliggjøre at svært mange barn forstår, snakker og forholder seg til flere språk daglig. Ved å omtale *språk* i flertall vil utsagnene inkludere og ivareta flerspråklige barns situasjon og være en viktig presisering for personalet i barnehagen.

Implementering i sektor

NAFO erfarer at det er stort behov for å styrke barnehagepersonalets kompetanse knyttet til

arbeid med språklig og kulturelt mangfold i barnehagen. Vi mener det er behov for å utvikle veiledningsmateriell innenfor dette området, både om flerspråklig arbeid, inkluderende lekemiljøer og samarbeid med foreldre.

NAFO har følgende kommentarer til teksten i høringsforslaget:

Mangfold og gjensidig respekt

Side 5, første setning i første avsnitt:

Tekst: Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet

NAFOs kommentar: Begrepet *bruke* framstår som instrumentelt og lite hensiktsmessig.

NAFOs forslag: Barnehagens mangfold skal være en ressurs i det pedagogiske arbeidet

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Side 7

NAFOs kommentar: Dette er en god innledende tekst om samarbeid med foreldre. Vi mener at det i tillegg er behov for en presisering av at barnehagen har et ekstra ansvar i møte med foreldre som har lite kjennskap til norsk barnehagetradisjon.

NAFOs forslag: Legge til følgende setning som avslutning av tredje avsnitt: Barnehagen har et særlig ansvar for å ivareta et gjensidig samarbeid med foreldre som har lite kjennskap til barnehagen som institusjon.

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språklig kompetanse

Side 9

NAFOs kommentar: Rammeplanen bør eksplisitt uttrykke at Norge er et flerspråklig samfunn. De nasjonale minoritetsspråkene, samisk, kvensk, romani og romanes er beskyttet av Minoritetsspråkpakten. Som følge av nyere innvandring snakkes det i tillegg mange forskjellige språk i Norge. Språk er en ressurs for samfunnet og for den enkelte, og det er viktig at barnehagen er bevisst på å anerkjenne og støtte opp om barns flerspråkighet.

NAFOs forslag: Følgende setning legges til i begynnelsen av andre avsnitt: Norge er et flerspråklig samfunn. Mange barn i barnehagen forholder seg til og behersker flere språk i sin hverdag.

Side 9, andre avsnitt:

Tekst: Barnehagen skal anerkjenne barns ulike språk og kommunikasjonsuttrykk og verdsette mangfold.

NAFOs kommentar: NAFO mener at formuleringen *verdsette mangfold* er for generelt. I denne sammenhengen vil det være mer presist å uttrykke at det er det *språklige* mangfoldet som skal verdsettes.

NAFOs forslag: Barnehagen skal anerkjenne barns ulike språk og kommunikasjonsuttrykk og verdsette språklig mangfold.

Side 10, tredje kulepunkt under overskriften, Personalet i barnehagen skal:

Tekst: - sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel,

NAFOs kommentar: Mange barn benytter mer enn ett språk daglig, både hjemme og i barnehagen. NAFO mener derfor at denne forståelsen må ivaretas i teksten.

NAFOs forslag: - sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke *sine språk* som kommunikasjonsmiddel,

Side 10, sjette kulepunkt under overskriften, Personalet i barnehagen skal:

Tekst: - bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme barnas norskspråklige kompetanse

NAFOs kommentar: NAFO støtter utsagnet. Vi mener samtidig at punktet med fordel kan deles i to og at siste del flyttes til fagområdet Kommunikasjon, språk og tekst, under overskriften *Personalet i barnehagen skal* i eget kulepunkt. Slik vil overordnede perspektiver på kommunikasjon og språklig kompetanse gjenspeiles i fagområdet.

NAFOs forslag: Første del av punktet beholdes som sjette kulepunkt under overskriften *Personalet i barnehagen skal*: - bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen,

Siste del av punktet flyttes til fagområdet Kommunikasjon, språk og tekst, under overskriften *Personalet i barnehagen skal* i eget kulepunkt: - støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme barnas norskspråklige kompetanse

Barnehagens arbeidsmåter

Side 10, første kulepunkt under overskriften, Personalet skal:

Tekst: - ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i valg og gjennomføring av tema og prosjekter

NAFOs kommentar: NAFO støtter utsagnet, men ønsker å legge til at dette skal skje også som en del av det daglige arbeidet.

NAFOs forslag: - ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i *barnehagens daglige arbeid og ved valg og gjennomføring av tema og prosjekter*

Kommunikasjon, språk og tekst

Side 12, andre kulepunkt etter overskriften, Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

Tekst: - bruker språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter

NAFOs kommentar: Mange barn benytter mer enn ett språk daglig, både hjemme og i barnehagen. NAFO mener derfor at *språket* i entall byttes ut med *språkene* i flertall.

NAFOs forslag: - bruker sine språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter

Side 12, femte kulepunkt etter overskriften, Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

Tekst: - møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer

NAFOs kommentar: NAFO mener at det er behov for en presisering av hva som menes med begrepet *et mangfold av* i denne sammenhengen.

NAFOs forslag: - møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer innenfor ulike tradisjoner, lokalt og globalt

Side 12, første og femte kulepunkt etter overskriften, Personalet skal:

Tekst: - skape et variert språkmiljø der barna opplever glede ved å bruke språket og kommunisere med andre - støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråket

NAFOs kommentar: Her forekommer *språket* og *skriftspråket* i entall. NAFO foreslår at disse gjøres om til flertallsformer. Begrunnelse som over. Når det gjelder skriftspråk i barnehagen, vil barns lek med tegn for tall og bokstaver gjenspeile hva de observerer i miljøet rundt seg. Det er derfor viktig at barnehagen er klar over og støtter opp om at barn leker med ulike skriftspråk, ut fra deres erfaringer med skriftspråk i hverdagen.

NAFOs forslag: - skape et variert språkmiljø der barna opplever glede ved å bruke sine språk og kommunisere med andre - støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråk

Side 12, andre kulepunkt etter overskriften, Personalet skal:

Tekst: - synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og uttrykksformer

NAFOs kommentar: NAFO støtter innholdet i punktet, men mener at dette er et stort og komplekst punkt som rommer flere momenter. NAFO foreslår å dele utsagnet i to kulepunkter for å få en bedre presisering av innholdet.

NAFOs forslag: To kulepunkter:

- synliggjøre språklig og kulturelt mangfold og støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter
- fremme mangfold i kommunikasjon, språk og uttrykksformer

Side 12, under overskriften, Personalet skal:

NAFOs kommentar: NAFO mener at det er viktig å presisere at barnehagen skal forholde seg aktivt til at mange barn er flerspråklig og behøver støtte i å bruke og videreutvikle alle sine språk. Dette framkommer på en god måte under overskriften *Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språklig kompetanse* på side 9. Det er viktig at perspektiver som ivaretar flerspråklige barns språklige situasjon tydeliggjøres i fagområdet. Det bidrar til å gjøre teksten til et styringsredskap og et arbeidsredskap for personalet.

NAFOs forslag: NAFO foreslår å legge til et kulepunkt med samme ordlyden som på s. 10

- støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme barnas norskspråklige kompetanse

Kropp, bevegelse, mat og helse

Side 13, under overskriften, Personalet skal:

NAFOs kommentar: Familier kan ha ulike tradisjoner og levesett når det gjelder mat og kosthold. NAFO foreslår å legge til et kulepunkt om dette.

NAFOs forslag: - personalet skal vise respekt for familienes forhold til ulike tradisjoner og levesett når det gjelder mat og kosthold.

Bibliografi

Margareth Sandvik, Nina Gram Garmann og Elena Tkachenko. (2014). Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006 - 2014. Høgskolen i Oslo og Akershus.